

Ali Məqamlı Rəhbərin Quran məclisindən sonra televiziya ilə etdiyi çıxış - 25 /Apr/ 2020

Mərhəmətli və Bağışlayan Allahın adı ilə.(1)

والحمد لله رب العالمين و الصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله الطاهرين و لعنة الله على اعدائهم اجمعين

Bu tədbiri ərsəyə gətirib bu gün bizə Qurani-Kərimin şərif ayələrini dinləmək həzzini yaşadan əziz qardaşlarımıza çox təşəkkür edirəm. Bu gün tilavət edən möhtərəm qarelərimizin də hamısına səmimi-qəlbdən təşəkkürümü bildirirəm. Həqiqətən, ləzzət aldığ, bəhrələndik. Tədbiri yüksək səviyyədə idarə edən aparıcımıza da təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Əvvəla, mənim bu sözlərimi eşidən hər kəsi, bütün dünya müsəlmanlarını ramazan ayının hilalının görünməsi münasibətilə təbrik edirəm. Ümidvaram, Allah-taala bu ayın haqqını verməkdə yardımçımız olacaq. Ramazan ayı Quran ayıdır. Quran ayəsində də ramazan ayının adı çəkilərkən belə buyrulur:

الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ

“Quranın nazil edildiyi ay...” (“Bəqərə” surəsi, 185-ci ayə)

Bu, əziz və şərif ramazan ayının mühüm xüsusiyyətlərindən biridir.

Mən Quran haqda söhbət etmək üçün burada bəzi məqamları qeyd edib gətirmişdüm, lakin vaxtımız çox az olduğuna görə qısaca danışacağam. Quran barədə dəfələrlə bunu demişik, eşitmişik ki, Quran həyat kitabıdır. Doğrudan da, belədir: Quran həyat kitabıdır. İnsanlar öz yaşayışının qayda-qanunlarını Qurana uyğunlaşdırsalar, dünya və axirətdə xoşbəxtlik onların nəsibi olar. Bizim problemimiz odur ki, bunu etmirik. Problemimiz odur ki, yaşayışımızı Qurana uyğunlaşdırmırıq. Eynən həkimə müraciət edib özü üçün resept yazdırırsan, lakin o reseptə əməl etməyən biri kimi. Reseptə əməl etməyəcəksənsə, həkimə müraciət etməyin heç bir təsiri yoxdur. Bu gün biz eynən bu vəziyyətdəyik.

Quran elm və mərifət kitabıdır, yəni insanın qəlbini və düşüncəsini doyurur – elm, mərifət öyrənmək istəyən insanlar üçün Quran bitib-tükənməyən bir qaynaqdır – lakin bunlardan əlavə, Quran həm də bir yaşam təlimatıdır. Elm, mərifət öyrətmə aspektindən başqa, Quran həm də özündə yaşayış üçün strateji göstərişləri ehtiva edir; yəni insanın yaşadığı mühiti yaxşılaşdırır, onun sağlam, təhlükəsiz və rahat həyatını təmin edir.

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ

“Allah Öz lütfünə sığınanları onunla (Peyğəmbər və Quran vasitəsilə) əmin-amanlıq (sülh) yollarına yönəldər”. (“Maidə” surəsi, 16-cı ayə)

Quran insanlara sağlam, təhlükəsiz, rahat həyatın yollarını göstərir. Tarix boyu insanlar zülmə, ayrı-seçkiliyə, müharibələrə, cürbəcür təhlükələrə məruz qalıblar, dəyərləri tapdalanıb. Bu gün də belədir. Bütün bunların əlacı Qurandır. Qurana əməl etsək, bu problemlər hamısı oratadan qalxar. Yəni əgər bəşər cəmiyyətləri Quranın strateji göstərişlərini yerinə yetirsələr (mən vaxtımız çərçivəsində onlardan bir neçəsini qısaca qeyd edəcəyəm) heç şübhəsiz, bütün bu problemlərdən qurtulacaqlar. Elə Quranın zahirində yaşayış üçün minlərlə təlimat var. Əmirəlmöminin buyurur:

إِنَّ الْقُرْآنَ ظَاهِرُهُ أُنِيقٌ وَبَاطِنُهُ عَمِيقٌ (2)

“أنیق” – heyratamiz və gözəl zahiri Quranın .deməkdir gözəl ,heyratamiz və gözəl xiridarı gözəllik ,Estetika .öz üçün olanlar Quranın misli-bərabəri yoxdur. Quranın batini isə “عمیق” – yəni dərinidir.

Mənim Quran haqda dediyim, həyat dərsi olan şeylər Quranın zahirinə aiddir, mənim və mənim kimi insanların Qurandan dərk etdikləridir. Təvhidi mükəmməl, elmi geniş olan insanların, Allahın övliyalarının Quranın batinindən, Quranın dərin ümmanından dərk etdikləri isə bunlardan çox-çox ucadır. Mənim dediyim o minlərlə yaşam təlimatı Quranın zahirindən əldə olunur. Həmin o strateji göstərişlərə gəlincə; onlardan bəziləri yaşayışın qayda-qanunlarını tənzimləyir; məsələn:

فَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ

“İnsanların bəzisi: "Ey Rəbbimiz, bizə nə verəcəksənsə, elə bu dünyada ver!" – deyirlər. Belə şəxslərin axirətdə heç bir payı yoxdur!" ("Bəqərə" surəsi, 200-cü ayə)

Bəzi ayələrin göstərişləri bu dünyada insan həyatının bütün qaydalarını – dostluqları, düşmənçilikləri, əlaqələri, hədəfləri, motivasiyaları müəyyən edir. Dünya nədir? Pul, qüdrət, şəhvet. Burada dünya deyilərkən bunlar nəzərdə tutulur. İnsanların dostluğu, düşmənçiliyi, qurduqları münasibətlər, bütün söyləri, hədəfləri bu şeylərə xatirdir. Allah-taala bunu inkar edir. Allah-taala yaşayış üçün bu cür qayda-qanun müəyyənləşdirilməsini inkar edir; قَرَأَ الْآخِزَى فَمَا وَ مِنْ خَلَقٍ. amma ,edəcəklər əldə şeylər müəyyən – həyatda müvəqqəti qısamüddətli bu – həyatında dünya Belələri. insanın əsl, gerçək həyatı olan axirət həyatında heç nələri olmayacaq, əliboş və binəsib olacaqlar.

Lakin bunun qarşılığında Quranda insan həyatı üçün başqa bir qayda-qanun tənzimləməsi var:

وَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

“Bəziləri isə: "Ey Rəbbimiz, bizə dünyada da, axirətdə də gözəlliklər nəşib et, bizi cəhənnəm əzabından qoru!" deyirlər". ("Bəqərə" surəsi, 201-ci ayə)

Bu, ikinci növ qayda-qanun tənzimləməsidir; yəni belə insanlar bu dünyada da hər şeyin yox, yaxşılıq, gözəl əməl və savabın arxasındadırlar. “نَبِأُ الدِّي فَنَاءَات” – “Bizə bu dünyada ver” deyərək konkret olaraq nə istədiklərini demirlər. Məlumdur ki, bu dünyaları üçün nə isə istəyirlər, amma “مَنْسَحْر نَبِأُ الدِّي فَنَاءَات” – bu dünyada özləri üçün yaxşılıq və gözəllik diləyirlər. İnsanın fitrətinə, gerçək ehtiyaclarına uyğun olan şeylər istəyirlər.

وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً

– onlar üçün axirətlərinin necə olacağı da maraqlıdır.

وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

– “Bizi cəhənnəm odundan qoru” – deyirlər. Allah-taala məhz belə insanları həyatın əsl hədəfinə çatdırır. Ayələrdən bir qrupu bu qəbildəndir, yaşayışın qayda-qanunlarını müəyyənləşdirir. Və ya misal üçün, Bəni-İsrailin ağıllı adamlarının Haruna öyüd-nəsihət verməsindən bəhs edən ayədə buyrulur:

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ

“Allahın sənə verdiyindən özünə axirət qazan (malını Allah yolunda sərf et). Dünyadakı nəşibini də unutma. Allah sənə (sərvət verməklə) yaxşılıq etdiyi kimi, sən də (varından yoxsullara, qohum-əqrabaya xərcləməklə) yaxşılıq et”. (“Qəsəs” surəsi, 77-ci ayə)

Onlar Haruna bütün var-dövlətindən əl çəkməyi yox, əlində olanlardan bir vasitə kimi istifadə etməyi məsləhət görürdülər. Dünya malı, pul, var-dövlət yüksək bəşəri, insani və mənəvi məqamlara yetişmək üçün bir vasitədir. Vasitə ola bilər. Pulun köməyi ilə siz dünyanı abadlaşdırın, insanların həyatını qurtara, ayrı-seçkiliyi aradan qaldırın, yoxsulları, zəifləri düşükləri vəziyyətdən xilas edə bilərsiniz.

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ

– əvvəla, ixtiyarında olanlar, var-dövlətin “اللَّهُ آتَاكَ” – Allahın sənə əta etdikləri, Allahın verdikləridir. İkincisi, yolu budur ki, bu var-dövləti Allah yolunda xərcləyəsən.

وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا

– amma sən özünün də o maldan bir payın, nəsibin yox deyil. Bəli, sən də payın var, öz payından da özün üçün istifadə et.

وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ

– və Allah sənə yaxşılıq etdiyi kimi, sən də yaxşılıq et. Baxın, bu, İslam dininin bizim üçün müəyyən etdiyi yaşayış qaydasıdır. O ağılsızın özünün güman etdiyinə əksinə olan qaydadır. Ağılsız və pulgir Harun deyirdi:

إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَى عِلْمٍ

“Bu (var-dövlət) mənə yalnız məndə olan elm (Tövrati gözəl bilmək, yaxud əlkimyaya yaxşı bələd olmaq, ticarətdən baş çıxartmaq) sayəsində verilmişdir. (“Qəsəs” surəsi, 78-ci ayə)

Mən özüm, öz bacarığım hesabına bu var-dövləti əldə edə bilmişəm. Halbuki belə deyil, Allah-taala lazımı vasitələri hazır etməsəydi, o bu var-dövləti əldə edə bilməzdi. Odur ki Quranın bəzi ayələri bu qəbildəndir, bizim üçün yaşayışın qaydalarını müəyyənləşdirir. Belə ayələr çoxdur.

Bəzi ayələrsə ictimai münasibətlərin tənzimlənməsindən bəhs edir. Belə ayələrdəki strateji göstərişlər sosial münasibətlərə aiddir. Misal üçün:

وَلَا يَغْتَابَ بَعْضُكُم بَعْضًا

“Bir-birinizin qeybətini qırmayın!” (“Hucurat” surəsi, 12-ci ayə)

Qeybət etməyin – bu göstəriş sosial münasibətləri tənzimləyir. Qeybət edərkən siz özünüzün də, həmsöhbət olduğunuz insanın da qəlbini kirləndirirsiniz, mömin qardaş və ya bacınız haqda gizli olan bir həqiqəti də onun-bunun yanında üzə çıxarırsınız. Bəyənilməyən, yanlış bir iş görürsünüz. Eyni işi o da sizin barənizdə görə bilər. Bu, yaşayışı, sosial münasibətləri düzgün məcrasından çıxarır.

Yaxud digər bir ayə:

لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا

“Hər hansı bir camaata qarşı olan kininiz sizi ədalətsizliyə sövq etməsin”. (“Maidə” surəsi, 8-ci ayə)

Kiminsə əleyhinə, kiməsə düşmən olsanız belə, həmin adama qarşı insafsızlıq, zülm və ədalətsizlik etməyin. Baxın bu, çox mühüm və strateji bir göstərişdir. Bəli, siz kiməsə müxalif ola bilərsiniz, amma həmin insan haqlı olduğu məqamda bu müxalifətçiliyiniz haqqı gizlətməyinizə, yaxud onun haqqını tapdalayıb vicdansızlıq və ədalətsizlik

etməyinizə səbəb olmamalıdır. Əgər müxtəlif cəmiyyətlərdə, lap elə bizim öz cəmiyyətimizdə – çox da uzağa getməyə – biz müxalif olduğumuz insanlara qarşı bu ayədə buyrulduğu kimi davransaq, yəni onlara qarşı vicdansızlıq etməsək, onlar da bizə qarşı ədalətli və vicdanlı olsalar, gör vəziyyət necə yaxşı və gözəl olar.

Və ya turalım, digər bir ayə:

لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ

“(Ey insan!) Bilmədiyən bir şeyin ardınca getmə (bacarmadığın bir işi görmə, bilmədiyən bir sözü də demə)”. (“İsra” surəsi, 36-cı ayə)

Qeyd etdik ki, Quranda buna bənzər minlərlə ayə, minlərlə göstəriş var.

لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ

– yəqin bilmədiyiniz bir şeyin arxasınca düşməyin. Əmin olmadığınız bir şeyə inanıb arxalanmayın. Bu gün dünya jurnalistikası bunun tam əksini edir; yəni yalan və şayiələr yaydıqları mövzular haqqında heç bir şey bilmirlər, əsla məlumatlı deyillər, eləcə bilməyə-bilməyə yayım edirlər. Təəssüflər olsun ki, elə bizim öz cəmiyyətimizdə də belə şeylər var. Misal çəkdiyim ayə isə hazırda dünyada geniş yayılmış bu halın tam əksinə göstəriş verir. Bircə elə bu göstərişə əməl etsək, problemlərimizin önəmli bir hissəsi həllini tapar.

Və ya:

لَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا

“Zülm edənlərə (rəğbət bəsləməklə, kömək göstərməklə) meyil etməyin”. (“Hud” surəsi, 113-cü ayə)

Zülm edənə, zalıma etimad etməyin, beləsinə tərəf meyillənməyin (“ركون” – bir şeyə tərəf meyillənmək, əyilmək deməkdir), zalım adama inanmayın. Zalıma inanmağın nəticələrini hazırda dünyada müşahidə edirik: müsəlman dövlətləri, müsəlman toplumları dünyanın ən zalım qüvvələrinə etimad edir və bunun acı nəticələrini də görürlər.

Və ya

أَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ

“...insafla hərəkət edin. Şübhəsiz ki, Allah insafınları sevir!” (“Hucurat” surəsi, 9-cu ayə)

Ədalətli olun! Bizə həyatın bütün sahələrində, bütün işlərdə ədalətli, insafli, vicdanlı olmaq tapşırılıb. Və ya

لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَتِكُمْ

“ Bilə-bilə Allaha, Peyğəmbərə (Onun Peyğəmbərinə) və aranızdakı əmanətlərə xəyanət etməyin!” (“Ənfal” surəsi, 27-ci ayə)

Əmanətə xəyanət etməyin! Əmanət təkcə sizin məndə olan pulunuz deyil. Sizin vasitənizlə mənə həvalə olunmuş vəzifə postu və məsuliyyət də əmanətdir. Mən bu əmanətlə düzgün davranmasam, ona xəyanət etmiş olaram. Baxın, bircə elə bu göstərişə əməl etsək, gör nə olar! Odur ki Quran özündə bizim üçün bu strateji və praktik göstərişləri ehtiva edir.

Və ya:

إِنَّ مَا ذَلِكُمْ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ

“Sizi yalnız o Şeytan öz dostlarından (guya onların çox qüvvətli olmasıyla) qorxudub çəkindirir” – ayəsinin ardınca gələn ayə:

فَلَا تَخَافُوهُمْ وَ خَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

“Amma siz onlardan qorxmayın! Əgər möminsinizsə, Məndən qorxun!” (“Ali-İmran” surəsi, 175-ci ayə)

Gəlib dedilər ki, sizin əleyhinizə plan qururlar, qorxun; müsəlmanları belə sözlərlə qorxudurdular. Quranda isə Allah-taala buyurur ki, xeyr, onlardan qorxmayın, məndən qorxun. Uca Yaradana ibadət edin, ona etimad edin, düşmənin qarşısında möhkəm durun, o zaman düşməni geri oturma biləcəksiniz. İnsanı zalımlardan qorxudub: “Filankəslərdən qorxun, filan dövlətlərdən qorxun, filankəsləri nəzərə alın”, – deyənlər özləri şeytandır. Tarix boyu o dövlətlərdən qorxanların necə ağır və acınacaqlı sınaqlara düşər olduğunu da görmüşük. Bu gün müsəlman dövlətləri, müsəlman hökumətləri dünyanın zalım dövlətlərinin fikrini nəzərə alır, onlardan qorxur, öz gücünü görməzliyə vururlar. Nəticədə də qapazaltı olurlar. İmam Xomeyni (r) bizə o zalım və hegemon güclərdən qorxmamağı öyrətdi. Yadımdan çıxmaz, 1358-ci ildə – bizim cavanlarımız Amerikanın o casus yuvasını tutduqları zaman bəziləri İnciləli Şuraya təzyiq edirdilər ki, deyən, qoy onları sərbəst buraxsınlar. Mən, cənab Həşimi Rəfsəncani və cənab Bənisedr – İnciləli Şuradan biz üçümüz Quma getdik. O vaxt İmam Xomeyni Qumda idi. Getdik ki, İmamdan nə etməli olduğumuzu soruşaq. Vəziyyəti danışdıq, dedik, bu cürdür, bizə təzyiq edirlər ki, bunları mümkün qədər tez bir zamanda buraxın, nə edək? İmam üzünü bizə tutub soruşdu: “Amerikadan qorxursunuz?” Mən dedim, yox, qorxmuruq. O zaman İmam o adamların azad edilməsini istəmədiyini dedi. Doğurdan da, elə o cür idi; yəni o vaxt kimsə Amerikadan qorxub onu nəzərə almağı qərara alsaydı, bunun ölkə üçün çox acı nəticələri olacaqdı. Belə halların şahidi olmuşuq: elə öz ölkəmizin dövlətləri, hökumətləri düşməndən qorxublar və bu qorxu onlar üçün bir sıra problemlər yaradıb. Quran deyir:

فَلَا تَخَافُوهُمْ وَ خَافُونَ

“Amma siz onlardan qorxmayın, Məndən qorxun!”

deyə – ,“edin Cihad” harda Allah .alın nəzərə qaydaları etdiyim müəyyən mənim yəni ;“qorxun Məndən” – “خافون” buyurubsa, cihad edin, harda: “Əl saxlayın”, – deyibse, əl saxlayın. “Məndən qorxun” bu deməkdir.

Həmçinin

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي

“Məni anmaq üçün namaz qıl!” (“Taha” surəsi, 14-cü ayə)

Elə ramazan ayı münasibətilə bu ayəyə də diqqət yetirək; “Məni anmaq üçün namaz qıl!” Bu da strateji göstərişlərdən biridir. Namaz anmaq, yada salmaq üçündür. Allahı anmaq üçün namazı həmişə qoruyun. Bu gün hər birimiz öz simamızda bu ayənin göstərişinə əməl edə bilsək – bunu hamımız edə bilərik; namazı diqqətlə qılaq, namazda fikrimiz ayrı yerə getməsin, namazı Uca Allahı anmaq üçün qılaq – bunun bizim ruhi-mənəvi yüksəlişimizə, sözsüz, böyük təsiri olar.

Həmçinin

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا

“Ey iman gətirənlər! Allaha səmimi-qəlbdən (bir daha günaha qayıtmamaq şərtilə) tövbə edin”. (“Təhrim” surəsi,

8-ci ayə)

Bu günlər tövbə günləridir, günahların bağışlanması diləmə günləridir, Uca Yaradana üz tutma günləridir. İnşallah, Allah-taala xalqımızın hər bir nümayəndəsinə, yer üzündəki hər bir müsəlmana ramazan ayından, dinimizdən irəli gələn vəzifələri layiqincə yerinə yetirmək üçün güc versin. Qurana əməl edə bilməyimiz üçün bizə mənəvi güc versin; Quranın bu göstərişləri, müqəddəs kitabımızın bu minlərlə strateji tapşırığı praktik tapşırıqlardır, yəni yerinə yetirilməsi mümkündür. Əlbəttə ki, dövlətlərin, ölkələrin hökumət komandalarının, cəmiyyəti idarə edənlərin öhdəsinə daha böyük məsuliyyət düşür.

Deyəsən, vaxtımız artıq sona çatıb. Elə bilirəm, indi azan olasıdır. Ona görə də bu yerdə söhbətimizi yekunlaşdırmaq məcburiyyətindəyik. Bu gün çox yaxşı bir görüş oldu. Bir daha təşkilatçılara öz təşəkkürümü bildirirəm.

Allahın salamu, rəhməti və bərəkəti nəsibiniz olsun.

-
- (1) Videoformatda keçirilən bu mərasimin əvvəlində qarelərdən bir neçəsi Qurandan ayələr tilavət etmişlər
(2) Nəhcül-bəlağə, 18-ci xütbə